

יט. ישועת ה' – מה שסוברים העולם שיש פס' "ישועת ה' כהרף עין", אינו נכון, אלא הוא מדברי הראשונים, וסמך לזה יש מהפסוקים.

אוצר החכמה

כ. ישן בבגדיו – מה שמרגלי אינשי לומר שהישן עם הבגדים גורם לשכחה וכן שיש איסור לפי הקבלה לישון עם הבגדים, אין זה אלא המצאה.

כז. כשבע מאות שנה, בדרשה ליום אחרון של פסח ד"ה עתה מדבר) כתב בזה"ל: "אומרים ישראל" ישועת ה' כהרף עין. עכ"ל. ועיין עוד כיו"ב באברבנאל (דברים פרק ג פס' יב. וביהושע פרק י פס' א, ד"ה השאלה השנית) שכתב "תשועת ה' כהרף עין". וכע"ז בספורנו (בראשית פרק מא פס' יד).

זמה שכתבתי שיש לזה סמך מהפסוקים, כן הוא בפס' בישעיה (נו א) "כי קרובה ישועתי לבוא", וכן בתהילים (פרק פא פס' טו) "כמעט אויביהם אכניע". וע"ש בפירש"י.

כ. הנה מקור לכך חיפשתי ולא מצאתיו, וכן השיב לי הרה"ג יעקב חיים סופר שליט"א שאין לזה מקור. וכן השיב לי המקובל הרה"ג יצחק מוגרשטרן שליט"א ועוד מקובלים שאין לזה מקור.

וכן ראיתי בספר זכר עשה (עמ' שסח) שכתב שלישון בבגדים שהוא לבוש בהם ביום, אין חשש כלל מצד שכחה, ומה שעמא דבר שגם הישן במלבושיו גורם לשכחה אין לזה מקור, רק זאת ראיתי להג"ר יצחק פלאג'י ביפה ללב (ח"ג או"ח סי' רלט אות ג) שכתב וצריך להתמיד בזה שלא ישן כלל במלבושיו שלובש ביום שמתפלל ומברך בהם, שמא יראה קרי ויתלכלך מלבושיו שעליו, ולא אדעתיה למיבדק בהו בעת קומו. עכ"ד. וע' בספר חסידים (סי' תקט). ובמג"א (סי' עו סק"ז).

ר"ל לדברים בלתי רצויים. ע"ש. ובטעם שיבוש העולם בזה ראיתי בספר כי בא מועד על ארבע תעניות ובין המצרים (סי' תקנא בהערה תשטו, עמ' פד) שכתב, וזת"ד: ונראה לי ששמועה זו יצאה עקב תשובתו של הבן איש חי בשו"ת רב פעלים (ח"ד או"ח סי' כט, ד"ה גם עוד נראה) שדן שם לגבי לימוד שחיה לאחר ר"ח אב, וכתב שלמי שהתחיל ללמוד שחיה לפני ר"ח אב מותר לו להמשיך גם לאחר ר"ח אב, כי זה במלאכתו הוא עוסק ואין כוונתו לתענוג. ע"ש. ואין קשר משם למקרה דנן. ע"כ. והביא שכך דעת הגרשז"א (בהליכות שלמה עמ' תיג) והגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג עמ' תסא) והאו"ל (ח"ג פכ"ה אות ה), להתיר לשחות כהרגלו בבין המצרים (קודם ר"ח אב) גם במים עמוקים (אם יודע לשחות טוב). ע"ש. ועיין עוד בכי בא מועד שם (עמ' פד) מה שהביא עוד בנושא זה.

יט. הנה פתגם זה מוזכר בסידור סליחות "שפתי רננות" (ליוורנו תקצ"ז דף כה ע"ב) בתפילה שחיבר ר' צדוק עמאני, בסליחתו "עזרי יבוא אל מאין". ע"ש. וכעין זה כתב המדרש שמואל עמ"ס אבות (פ"ה מ"ד), כיעווי"ש. והובאו דבריהם בספר מנחה ליהודה (עמ' 28). וע"ש עוד בזה. ומצאתי שכן הוא בהדיא בפסיקתא זוטריתא (אסתר פ"ד סימן יז). וכן הזכיר זאת בספר סדר היום (סדר ההגדה וכוונתה). ובדרשות ר"י אבן שועיב (לפני

מערכת הכ"ף

כא. כד יתבין ישראל – מה שמרגלי אינשי לשיר "כד יתבין ישראל ועסקין בשמחת התורה, קודשא בריך הוא אומר לפמליא דיליה, חזו חזו בני חביבי דמשתכחין בצרה דילהון ועסקין

התורה (ח"א עמ' יא) ובספר מוצא דשא (ח"ג עמ' טו). ובספר הדרן עלך (עמ' קנז). ועוד. והעיר עליהם שבדברות חז"ל שלפנינו לא נמצא כדברים הנ"ל. ושכן העירו כבר האחרונים וכמבואר בספר שאלת רב (ח"א פכ"ב עמ' צז) בשם הגר"ק שליט"א שאין לזה מקור. וכן הוב"ד בספר עניינו של יום (ח"ג עמ' קעו. ובח"ד עמ' קעז). ובספר הגאון (ח"א עמ' 261). וכן בקובץ אסופות (ח"ט, בחלק כד מזמרין ישראל). ע"ש מה שכתב באורך בעניין הנ"ל.

ובהיות ואין לזה מקור בדברי חז"ל כתב שם בספר הנ"ל שאין מילים הללו טעונים גניזה. ושכ"כ בספר גנזי הקדש (עמ' שלה).

ועוד כתב שם דהן אמת שלא נמצא לזה מקור בחז"ל מ"מ מקור הדברים הוא מהגר"א, וז"ל: אמנם כבר העירו שכנראה מקור ושורש הדברים הוא בדברות אדונינו הגר"א צוק"ל [אף שאין מובא שם הלשון המקובל הנ"ל], דהנה כבר הובא בספרי כמה מרבותינו סדר שמחת בית השואבה שנהג הגר"א [כמו שנמסר ע"י הר"ש לוריא זצ"ל], ולאחר שצויין סדר מסוים של אמירת תהילים ומשניות שנהג הגר"א לומר, הובא שהנהיג הגר"א לומר ג"כ ז' פעמים נוסח מסויים שבתו"ד איתא בזה"ל: "...אשריכם ישראל כשאתם עוסקים בשמחת בית השואבה, כונס הקב"ה לכל פמליא דיליה ואומר, ראו בנים חביבי

ובס' מנחת אהרן למהר"י פארדו (כלל ב סי' ב). וע"ע בקיצור שו"ע (סי' עא ס"ה). ולא שמענו מי שיאמר שצריך להתקין טלית קטן מיוחד לישון בו בלילה. וכ"כ להדיא בספר התרומה (סי' רמג) שהיו ישנים עם בגדיהם. על כן כל מי שיודע בנפשו שבגדיו נקיים אף אם ישן עמהם, לא צריך לחוש לזה, וכאשר שמענו כן ראינו כמה מגדולי הדור שיושנים עם בגדיהם. [וכן אם מכיר בעצמו שבגדי יום יותר מחממים את אותו מקום ועלול לבא לידי קרי, לא ישן במלבושיו].

ובספר מנהגי חת"ס (פ"א אות מד) כתב שדרכו של החת"ס היה לישון מלובש בבגדיו. ע"ש. וע"ע בספר זריז ונשכר (עמ' 71) שכן נהג ג"כ ר' נחום מהורדנא. [אמנם במהרש"א (שבת ט). כתב שאין לך אדם שישן בבגדיו. אך לא כתב כן מצד איסור בהלכה]. ובספר צדיק כתמר יפרח (עמ' יט) כתב שכן מסופר נמי על המהר"ם שיק, שלא פשט בגדיו לישון, חוץ משבת. וע"ע בקיצוש"ע טוליאדנו (סי' תקפא סוף סעיף לה).

כא. בספר מעשה אפור (עניינים שונים סי' יא) הביא בשם כמה וכמה מספרי אחרוני הזמן שהזכירו המאמר הנ"ל בשם חז"ל, ויש שהביאו שכן הוא מפורסם בשם הזוה"ק ומהם בספר דעת שרגא (בראשית עמ' קעז, ומועדים עמ' רלא) ובספר תפארת שמשון (במדבר עמ' רפו, וכ"ה בספרו שערים בתפלה עמ' קלה. ע"ש) ובספר זאת